19.4.2017

Neuvotteleva virkamies Sami Niemi
Vanhempi hallitussihteeri Teemu Nikula

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN KUULEMINEN, HE 28/2017 VP

Hallituksen esitys

Maa- ja metsätalousministeriö on laatinut esityksen yhteistyössä Suomen riistakeskuksen asiantuntijoiden kanssa. Esityksestä annettiin lausuntokierroksella yhteensä 41 lausuntoa. Lausuntokierrokselta saatu palaute oli pääosin myönteistä. Erityisen laajaa kannatusta sai lakiehdotuksen 34 a §:ssä tarkoitettu ravintohoukuttimen käytön kielto. Ravintohoukuttimien käyttöön liittyvät ongelmat nousivat vahvasti esille myös eduskunnan lähetekeskustelussa. Lisäksi lähetekeskustelussa kiinnitettiin huomiota jousimetsästystä, saalisilmoitusta, metsästysaseen kuljettamista, metsästyksen johtajaa sekä valkohäntäpeuran metsästystä koskevaan sääntelyyn. Lähetekeskustelussa sivuttiin myös esitykseen kuulumattomia seikkoja, kuten Hossan kansallispuistosta annettua hallituksen esitystä ja metsästyslain 8 §:n sääntelyä *(kotikunnan määritelmä).*

Ravintohoukutin

Lakiehdotuksen 34 a §:n 1 momentin mukaan karhun, suden, ahman ja ilveksen metsästyksen valvonnan tehostamiseksi näiden lajien tarkoituksellinen houkuttelu ravintoa hyväksi käyttäen on kielletty. Edellä mainitun pykälän 3 momentin mukaan yritys, jonka kaupparekisteriin ilmoitetun toiminnan laatu tai toimiala on luontokuvaus- ja katselutoiminta, saa kuitenkin pitää maastossa ravintohoukutinta karhun, suden, ahman ja ilveksen houkuttelemiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että lakiesityksessä ei olla kieltämässä ravintohoukuttimen käyttöä karhunmetsästyksessä, sillä ravintohoukuttimen hyväksikäyttö karhunmetsästyksessä on jo kielletty metsästyslain 33 §:n nojalla. Lakiesityksen 34 a §:n sääntelyn tarkoituksena on estää edellä mainitun kiellon kiertäminen. Lisäksi tavoitteena on luonnossa olevien haaskojen ja muiden ravintohoukuttimien määrän vähentäminen, mikä johtaisi myös lähetekeskustelussa esiin nostettujen ongelmien vähenemiseen.

Ravintohoukuttimen käytön salliminen karhunmetsästyksessä lisäisi luonnossa olevien haaskojen määrää, sillä karhu on erittäin haluttu saalis. Ravintohoukuttimen käytön salliminen helpottaisi jo ennestään liiallisesta tehokkuudesta arvosteltua pyyntiä. Haaskapyynnin yleistyminen johtaisi koirapyynnin suosion laskuun, mikä vähentäisi karhuille koirapyynnin yhteydessä syntyviä epämieluisia ihmiskontakteja, mitä ei voida pitää karhujen ihmisarkuuden kannalta tavoiteltavana. Kyttäysjahdin yleistymisen myötä yhä harvempi metsästäjä saisi mahdollisuuden osallistua karhunmetsästykseen.

Ravintohoukuttimen käytön kieltämistä luontokuvaus- ja katselutoiminnan yhteydessä ei voida kuitenkaan pitää tavoiteltavana, sillä luontokuvaus- ja katselutoiminnan merkitys yritystoimintana ja matkailun vetovoimatekijänä on kasvanut. Maa- ja metsätalousministeriö korostaa, että valtaosa luonnossa olevista ravintohoukuttimista on muiden kuin luontokuvaus- ja katselutoimintaa harjoittavien toimijoiden perustamia. Lisäksi on syytä kiinnittää huomiota poliisihallituksen lausuntokierroksella esiin nostamaan soveltamisalakysymykseen, jota on kuvattu hallituksen esityksen perusteluissa. Ravintohoukuttimien käytön kieltäminen luontokuvaus- ja katselutoiminnassa olisi ongelmallista myös perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvatun elinkeinovapauden näkökulmasta.

Lakiesityksen 34 a §:n 4 momentin mukaan luontokuvaus- ja katselutoiminnassa käytettävästä ravintohoukuttimesta on tehtävä ilmoitus Suomen riistakeskukselle, jolloin Suomen riistakeskus voi ottaa ravintohoukuttimen sijainnin huomioon poikkeuslupapäätöstä tehdessään. Näin voidaan välttää ravintohoukuttimista metsästykselle aiheutuvia haittoja.

Valkohäntäpeuran metsästys

Lakiehdotuksen 27 §:n 1 momentin mukaan hirvieläimen pyyntiluvan myöntäminen edellyttää, että luvan hakijalla on käytettävissään metsästykseen sopiva yhtenäinen alue, jonka maapinta-alan on oltava hirvenmetsästyksessä vähintään 1000 hehtaaria ja muiden pyyntiluvanvaraisten hirvieläinten metsästyksessä vähintään 500 hehtaaria.

Hallituksen esitys ei sisällä muutoksia maapinta-aloja koskeviin vaatimuksiin, mutta hallituksen esitykseen sisältyy kuitenkin säännös, jonka mukaan Suomen riistakeskus voi poiketa pinta-alaa koskevista vaatimuksista. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo ylipäätään, että yksittäisen maanomistajan keskimääräinen alue ei riitä peurakannan suunnitelmalliseen hoitamiseen, sillä peurojen elinpiirit ovat suhteellisen laajoja, jopa yli 6000 hehtaaria. Riittävän suuri pinta-alavaatimus ohjaa maanomistajia harjoittamaan metsästystä metsästysseurojen puitteissa, jolloin tuetaan kannanhoidon kannalta tärkeää yhteistyötä.

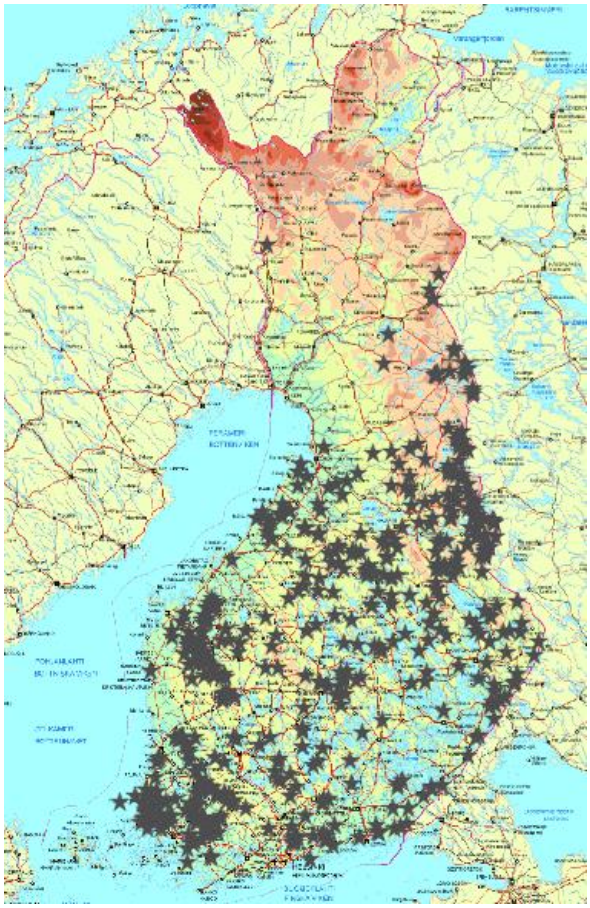
Lisäksi on huomattava, että valkohäntäpeuran metsästyksen sääntelyyn on tehty muutoksia, joiden vaikutusta peurakantaan ja sen tiheyteen ei vielä voida arvioida. Ensi syksystä alkaen sallitaan valkohäntäpeuran metsästys vahtimalla jo syyskuun alusta lukien ja nyt käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä on tarkoitus mahdollistaa metsästysjousen käyttö valkohäntäpeuran metsästyksessä.

Saalisilmoitusvelvollisuus

Hallituksen esityksen keskeisenä tavoitteena on saada metsästystä koskevat säännökset ajan tasalle. Saalismääristä saatavan luotettavan tiedon merkitys on erittäin tärkeää, jotta voidaan turvata riistavarojen käyttö myös tulevaisuudessa. Lakiesityksen 38 a §:n sääntely mahdollistaa saalisilmoitusvelvollisuuden joustavan laajentamisen esimerkiksi tilanteessa, jossa riistaeläimen kannan taantuminen edellyttää tarkemman saalistiedon hankkimista. Eduskunnan lähetekeskustelussa esitetty kritiikki on perusteltua siltä osin, että saalisilmoitusvelvollisuuden laajentaminen lisää byrokratiaa. Saalisilmoitus olisi kuitenkin tarkoitus tehdä Oma riista -palvelun kautta, jolloin sen tekeminen olisi mahdollisimman yksinkertaista. Luotettavan saalistiedon avulla voidaan välttää metsästykseen kohdistuvia rajoituksia, joita jouduttaisiin muutoin asettamaan epätarkkojen saalistilastojen ja kanta-arvioiden vuoksi. Ehdotetulla sääntelyllä on keskeinen rooli metsästyslain sääntelyn ajantasaistamisessa ja vastuullisemman metsästyskulttuurin luomisessa.

Lopuksi

Hallituksen esityksessä ehdotetaan metsästyslakia muutettavaksi myös siten, että jousiaseella metsästävän henkilön tulisi suorittaa ampumakoe, jos se on metsästettävän riistaeläimen vuoksi tarpeen. Ampumakokeen suorittamisesta annettu todistus vastaisi hallintolaissa tarkoitettua päätöstä. Hirvieläinten pyyntilupaa koskevia säännöksiä täsmennettäisiin. Jatkossa suden, karhun ja ilveksen poikkeusluvan saajan olisi nimettävä metsästyksen johtaja. Metsästysaseen kuljettamista koskevaa säännöstä täydennettäisiin sallitun kuljettamisen osalta. Metsästyksen rajoittamista ja saalisilmoitusvelvollisuutta koskevaa asetuksenantovaltuutta laajennettaisiin. Rauhoittamattomien lintujen rauhoituksesta poikkeaminen olisi rajoitetusti mahdollista ilmoitusmenettelyn kautta. Lakiehdotukseen sisältyy myös teknisiä muutoksia.

Kuva 1. Voimassa olevia haaskaruokintapaikkarekisteriin ilmoitettuja haaskoja Suomessa.

Kuva 2. Luvaton haaska lähteessä. Lähteessä seitsemän hirvenpäätä, hirven kyljet ja kokonaisia lohia. Lähde puhdistettu ja laitettu kyltti varoittamaan ihmisiä juomasta lähteestä.

Kuva 3. Luvaton sikahaaska ojan varressa.